

СОНЯШНИК

РІК II.

ТРАВЕНЬ — 1957 — МАЙ

Ч. 17

ОЛЕКСАНДЕР КАНЮКА

“КОМУ ЗБУДОВАНО ЦЬОГО ПАМ'ЯТНИКА”

У березнову числі “Соняшника” було вміщено малюнок-загадку з проханням до читачів розгадати її.

Я обіцяв імена перших десятиох читачів, які розгадають ту загадку, видрукувати в черговому числі “Соняшника”. На жаль, їх знайшлося менше десяти. Я чекав ще місяць, але їх і далі залишилося чотири.

Ось вони:

Перший прислав розгадку десятирічний Борис Коба з Лондону, Онтарію, Канада. Він пише: “Я думаю, що цей пам'ятник збудований Тарасові Шевченкові, бо він складався з літер Т. Ш.”

Друга розгадка прийшла від Юрка та Бориса Мельників з Торонта. Борис Мельник пише: “Я і мій брат Юрко думаємо, що той пам'ятник був збудований нашому пророкові Тарасові Шевченкові, бо там є перші літери Т. Ш.”

Третю розгадку прислав Ігор Романк з Віндзору, Онтарію, Канада. Він пише: “Цей пам'ятник збудовано Тарасові Шевченкові, тому, що там є дві букви: Т. і Ш.”

Четверту відповідь надіслала Ніна Силка з Чикаго, США. Вона пише так: “Любий Соняшнику! Мое ім'я Ніна Силка; Я ходжу до другої української кляси. Я маю дев'ять років. Пам'ятник, про який я читала в останньому журналі, був збудований Тарасові Григоровичу Шевченкові. На пам'ятнику зображено літери Т і Ш.”

Усі розгадки правильні — то був пам'ятник Тарасові Шевченкові, тому верхня частина його і складалась з літер Т і Ш.

Борисові Кобі, Юркові та Борисові Мельникам, Ігореві Романикові та Ніні Силці широко дякую, за те, що вони написали мені. Дуже тішусь, що вони вміють і хочуть думати.

Ваш редактор

П. Волиняк

Симон Петлюра
Головний Отаман Війська Бандера
Директор Української Народної Республіки

Дм. ЧУБ

У ДЕНЬ ЖАЛОБИ

Хоч линуть роки без кінця,
Я бачу даль віків минулих,
Часи, де лицарів серця
За рідний край в борні по-
снули.

Неначе зморшків борозна,
Діди-віки лягли спочинуть,
Та не забулись імена,
Що вкрили славою країну.

Богун, Мазепа, Кривоніс —
Це вас Москва забудь веліла,
Але народ в серцях доніс,
З піснями слава долетіла.

В боях ішов пізніший час,
Завирувала Україна,
Тоді Петлюра взяв меча,
Щоб ворога розбити, відки-
нуть.

Та тяжко прапора тримать,
Коли народ прокинувся пізно
Із півночі прийшла чума —
Ярмо накинула залізне.

А через роки сум який,
(Не раз цей біль серця про-
ниже)

Від кулі підлої руки
Помер Петлюра у Парижі.

Та дух його в серцях не згас
Зламає він ворожі мури,
І волі прийде жданий час
З іменням Симона Петлюри.

Хто вас діти щиро любить?
Хто вас ніжно так голубить,
Як слабі ви, — цілі ночі,
Не стуляє свої очі?
Люба матуся!

Хто колисочку гойдає?
Хто вам пісеньку співає?
Хто вам казачку розкаже?
Хто молитву вам прокаже?
Матуся ріднесенька.

СИМОН ПЕТЛЮРА

Симон Петлюра — один з найвизначніших українців нашого часу. Під його керівництвом Україна звільнилась з-під панування Росії.

Народився Симон Петлюра 1879 року в українському місті Полтаві. Походить він з давнього козацького роду. Ще з малих літ Симона Петлюру дуже любили його товариші. Він був завжди привітний, добрий, гарно з усіма поводився.

Учився Симон Петлюра в духовній семінарії, а потім ще багато читав, багато мандрував по Україні та по інших краях. Пізніше він редагував газети та журнали і сам багато писав. Він писав про Україну та про наш народ.

У 1917 році почалася українська національна революція. Українці скинули російського царя. Тоді Симон Петлюра вернувся з Москви в Київ і почав творити українське військо. Він був головним отаманом нашого війська.

Війна України з Росією була дуже довга і важка. Російські комуністи не раз піднімали повстання проти нашої влади. Їх завжди розбивав Симон Петлюра з своїми козаками. Найбільше повстання було в Києві, коли російські комуністи захватили Арсенал, де робили зброю. С. Петлюра те повстання придушив, забрав у полон багато росіян. Між полоненими була і найстрашніша комуністка Євгенія Бош. Усі українці дякували Петлюрі за визволення.

Боровся Симон Петлюра і проти німців, які хотіли панувати в Україні. Весь народ підтримував Симона Петлюру, усі його любили й шанували. Коли Петлюра входив у Київ на чолі великого українського війська, то кияни зустрічали його з квітами та музикою. То було всенародне свято.

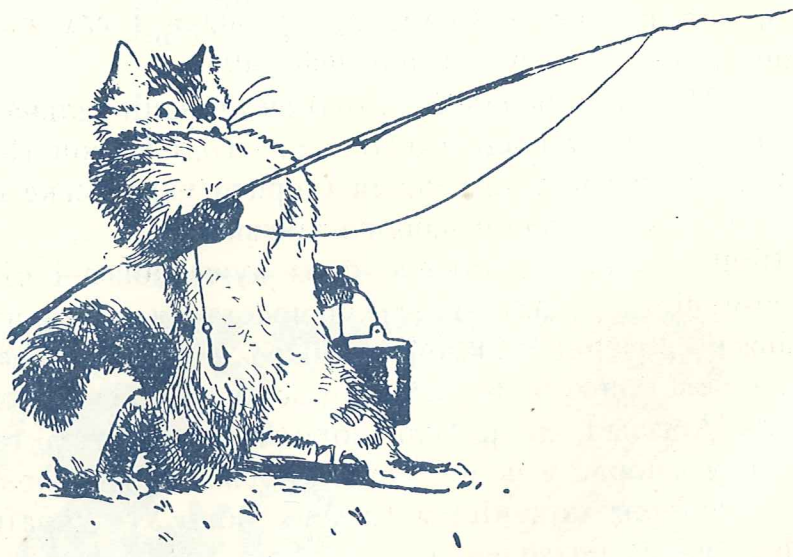
Пізніше Росія тимчасово перемогла Україну. Наше військо відійшло з України. Та Симон Петлюра і на чужині продовжував боротьбу з Росією: він готував народ до визволення. Це злякало росіян і вони вирішили його вбити. Вони підіслали жидка Шварцбарда і він убив Петлюру в Парижі, у Франції. Це сталося 25 травня 1925 року.

Уся Україна оплакувала Симона Петлюру. День 25 травня став сумним днем для всіх українців. Це була найбільша втрата України.

З того часу всі українці по всьому світі у день 25 травня згадують ім'я Симона Петлюри. У той день у церквах відправляють панахиди за душу Симона Петлюри і всіх українців, що загинули в боротьбі за волю України.

Російські комуністи найбільше бояться згадки про Симона Петлюру. Вони бояться його й по смерті. А ми, українці, найбільше Симона Петлюру любимо й шануємо. Бути петлюрівцем — сьогодні найбільша честь, для кожного українця.

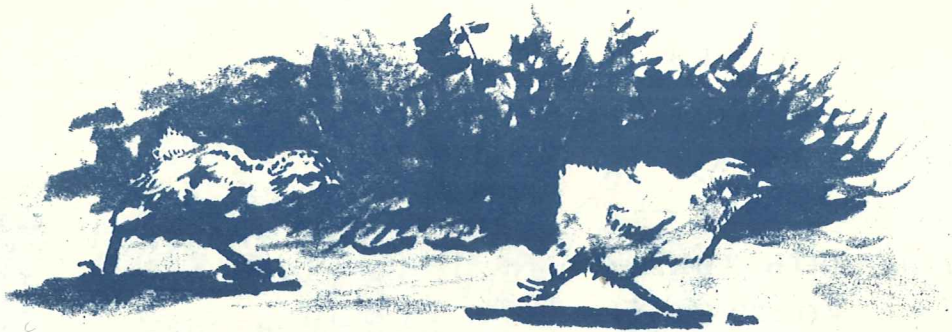
П. Волиняк

Михайло СТЕЛЬМАХ

ЗАБУДЬКО

Дуже зранку, на світанку,
Шпарить котик на рибалку.
Котик прудко всівсь на грудку—
Закидає в річку вудку.
До полудня просидів,
А нічого не зловив,
Бо забувся на гачок
Наживити черв'ячок.

Грицько БОЙКО

КУРОЧКА-КВОКТУНЬКА

Ходить
Куточка-квотулька
По двору,
Водить
Куточка-квотулька
Дітвору:
І жовтецьких,
І білецьких,
І чорнецьких,
І рябецьких, —
Двадцять п'ять!

Із коритця
Напилися
Всі води,
Поодинці
Розбрелися
Хто куди:
Там жовтецьке,
Там білецьке,
Там чорнецьке,
Там рябецьке, —
Двадцять п'ять!

Стала
Куточка-квотулька
Їх скликать,
Щоб зернятками
Пшениці
Частувать:
— Ко-ко-ко,
Мої малецькі!
Ко-ко-ко,
Мої гарнецькі,
Ідіть сюди!
І жовтецьке,
І білецьке,
І чорнецьке,
І рябецьке, —
Ідіть сюди!

Як почули
Голос мами
Малюки,
Повернули
І стрибками
Напрямки.

Ось курчатка
Позбігались,
По зернятку
Їм дісталось, —
Двадцять три!
Тут жовтеньке,
Тут біленьке,
Тут чорненьке,
Тут рябеньке, —
Двадцять три!

— Де ж ви, двоє,
Забарились?
Ко-ко-ко!
Чом ви, двоє,
Запізнились?
Ко-ко-ко!
Є жовтеньке,
Є біленьке,
Є чорненьке,
Є рябеньке, —
Двох нема!

О. Іваненко

КАЗКА ПРО ЗОЛОТУ РИБКУ

У зграйці маленьких рибок вона була найвеселішою і наймоторнішою.

— Не запливай далеко,— казала мама,— там часто гуляє стара зубаста щука, вона з'їсть тебе!

Рибка мотала хвостиком і відповідала:

— А я від зубастої щуки втечу!

— Не підпливай до того берега,— знову попереджала мама,— там рибалки ставлять свої ятері. Потрапиш у них — і кінець!

— Не потраплю! — заперечувала рибка і пливла аж до того берега.

— Не визирай з води! — хвилювалася мама, — тебе схопить качка і з'їсть!

— А мені цікаво на все поглянути! — сміялася рибка.

— Ох, яка ти в мене неслухняна! — зітхала мама.

А рибка насправді не була неслухняною — вона просто була цікавою до всього і зовсім небоязкою. Ні щуки не боялась, ні качок, ні чайок, що літали над водою, ні ятерів, що розставляли рибалки. Вона любила підпливати до верби на тому березі. У верби було гнучке тонке гілля з довгими вузькими листочками. Вона схиляла гілля аж до самісінької води, і коли вода була спокійна — верба вся відбивалася в ній, гнучка і красива. Там ще ріс очерет, на ньому часто сідали маленькі пташки-очеретянки. Пташки були дуже балакучі, усе б щебетали-співали. Там, на березі, гуляли інколи великі птахи — журавлі і чаплі. Чаплі могли теж схопити рибку, як і чайки, але рибка все ж таки любила підпливати до берега і слухати, про що розповідають пташки. О! Їм було про що розповісти. У них були крила, і вони скрізь літали. Багато пташок відлітало на зиму далеко-далеко в теплі краї. От було чого послухати!

— А я буду завжди плавати в цій річці! — думала рибка.

Маленька очеретянка, як навмисно, сказала вербі:

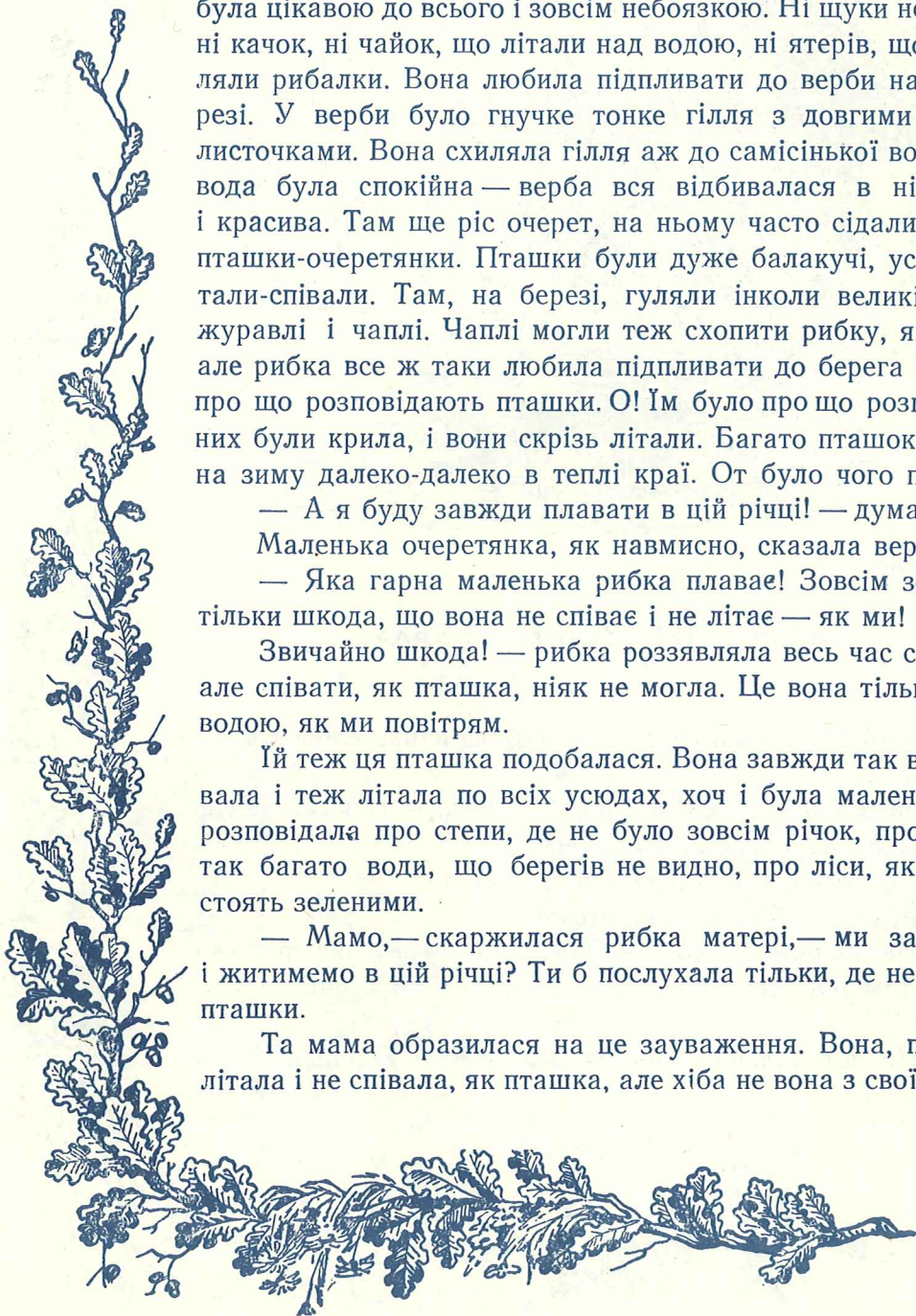
— Яка гарна маленька рибка плаває! Зовсім золота! От тільки шкода, що вона не співає і не літає — як ми!

Звичайно шкода! — рибка роззявляла весь час свій ротик, але співати, як пташка, ніяк не могла. Це вона тільки дихала водою, як ми повітрям.

Їй теж ця пташка подобалася. Вона завжди так весело співала і теж літала по всіх усядах, хоч і була маленька. Вона розповідала про степи, де не було зовсім річок, про море, де так багато води, що берегів не видно, про ліси, які і взимку стоять зеленими.

— Мамо, — скаржилася рибка матері, — ми завжди тут і житимемо в цій річці? Ти б послухала тільки, де не побували пташки.

Та мама образилася на це зауваження. Вона, правда, не літала і не співала, як пташка, але хіба не вона з своїми подру-

гами жила у великому морі і плавала там, де хотіла? Щороку, незважаючи ні на що, проти хвиль, проти течії піднімалася вгору по річці, щоб тут, десь у затінку між камінням, покласти ікру, з якої викльовувалися потім маленькі рибенята, з якої виклюнулась і ця неслухняна, непосидюча дочка — золота рибка. Та нічого, мине час, вона підросте і з усією молоддю і з старшими рибами спуститься знову в устя річки, там набере сил і попливе з усіма в море, а навесні знову повернеться сюди. Так було вже багато років, так повторювалося все життя. І передавався від батьків до дітей — шлях з моря і до моря. Адже й пташки літають своїми певними, відомими їм шляхами там, під хмарами, і повертаються знову в знайомі місця.

Справді, минули жаркі літні дні, і багато пташок збиралося відлітати у вирій.

Пташки прощалися з річкою, з лісом. І навіть маленька очеретянка, яка все літо весело цвірінчала, зараз сумно казала вербі:

— Мені шкода кидати тут золоту рибку. Я звикла співати і дивитися, як вона грається у воді. Добре, коли вона засне на всю зиму, як жаби. Повесні ми тоді знову побачимося.

Але верба хитала гіллям, шелестіла листям — вона знала, що ці рибки уже попливли. Тільки куди? Вони ніколи про це не розповідали.

А вони рушили далеко-далеко іпливли глибоко у річці, так що маленька золота рибка, яка вже не здавалася такою золотою, бо сонячний промінь не золотив її, тільки чула шум пароплавів та стрекотання моторок.

А маленька очеретянка з своєю зграєю теж пролетіла дуже високо, і їй, звичайно, не видно було риб, що пливли у річці, бо й сама широка річка з їхнього надхмарного шляху здавалася вузькою синьою стрічкою.

Риби спочили в усті ріки, підрости, підгодувалися і випливли у море. От де були хвилі! От де гуляли вітри!

Здається, з усього світу прилітали вони сюди, і теплі, і холодні, і сердиті, і лагідні. Багато їх було, різних, і у кожного

свій норів, але найлютіший, казали, був вітер-суховій. Він бешкетував і влітку, і взимку на степах, а на море не хотів літати.

Ще до моря стікалось багато річок — і хвильки в усіх річках були веселі, привітні, все гомоніли і навперебій хотіли розповісти, де вони плавали, що вони бачили.

— Чи ви чули новини? Чи ви чули новини? — дзюрчали хвильки. — Ми з нових річок, ми перші пропливли степами, і суховій нас боїться.

— З яких це таких нових річок? — дивувалися риби. — Споконвіку одні і ті ж річки течуть по землі.

— Так, мабуть, то несправжні річки, — додавали інші.

— Справжні, справжні, — загомоніли ображені хвильки, — ми течемо, і пароплави по цих річках плывуть і човни, і на берегах уже ліси ростуть.

— А риби? — спитали риби. — А риби у тих річках є?

І хвильки тоді загомоніли тихіше:

— Ми плывли першими і риб ще не бачили.

— Що ж то за річки? — презирливо мовили риби.

А вітри, родичі суховію, зраділи і зашуміли.

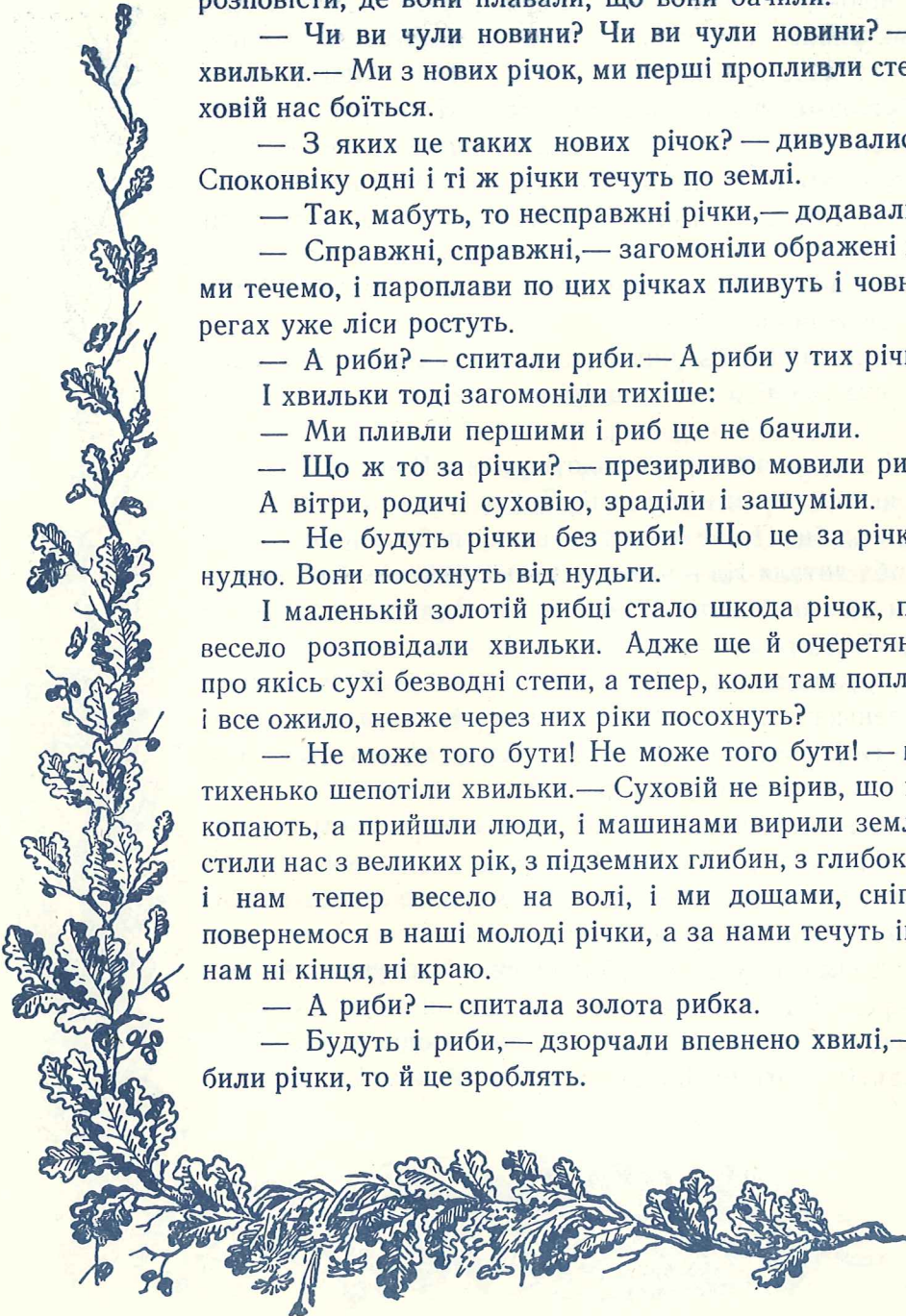
— Не будуть річки без риби! Що це за річки! Їм буде нудно. Вони посохнуть від нудьги.

І маленькій золотій рибці стало шкода річок, про які так весело розповідали хвильки. Адже ще й очеретянки казали про якісь сухі безводні степи, а тепер, коли там попливли річки і все ожило, невже через них ріки посохнуть?

— Не може того бути! Не може того бути! — вже зовсім тихенько шепотіли хвильки. — Суховій не вірив, що й річки викопують, а прийшли люди, і машинами вирили землю, і випустили нас з великих рік, з підземних глибин, з глибоких джерел, і нам тепер весело на волі, і ми дощами, снігами знову повернемося в наші молоді річки, а за нами течуть інші, і нема нам ні кінця, ні краю.

— А риби? — спитала золота рибка.

— Будуть і риби, — дзюрчали впевнено хвилі, — коли зробили річки, то й це зроблять.

— Я попливу в нову річку,— вирішила про себе золота рибка.— Хай мама не хоче, і сестри не хочуть і пливуть назад, а я попливу туди. Звичайно, шкода, що я не зустріну милої очеретянки, і вона вже не розкаже, що вона бачила цього року. Але хвилю так розповідають, що просто шкода річки. А по-друге, цікаво побувати першій у новій річці!

Батьки і слухати не хотіли про якісь там нові річки — тільки-но наступила весна, як вони великою зграєю полинули знайомою дорогою. А смілива і цікава до всього маленька рибка попливла невідомим шляхом. Правда, їй ніде не стрічалася ні зубаста щука, ні розбишаки-окуні. Не бачила вона і рибалок на березі — що б вони тут робили? Їй не стрічалася ні маленька черва, якою риби годувалися, ні рачки,— нічого, що вона звикла їсти, і взагалі, самій було дуже сумно. Та рибку побачив сонячний промінь і, мабуть, щоб розвеселити, пригрів її, і вона знову здавалася золотою, і хвилюки, які текли назустріч, бо вона плывла проти течії,— усі ласкаво гомоніли.

— Рибка! Дивіться! Перша рибка плыве назустріч нам у річці! Здрастуй! Привіт тобі! Привіт! Яка гарненька! Яка золота!

І передавали одна одній:

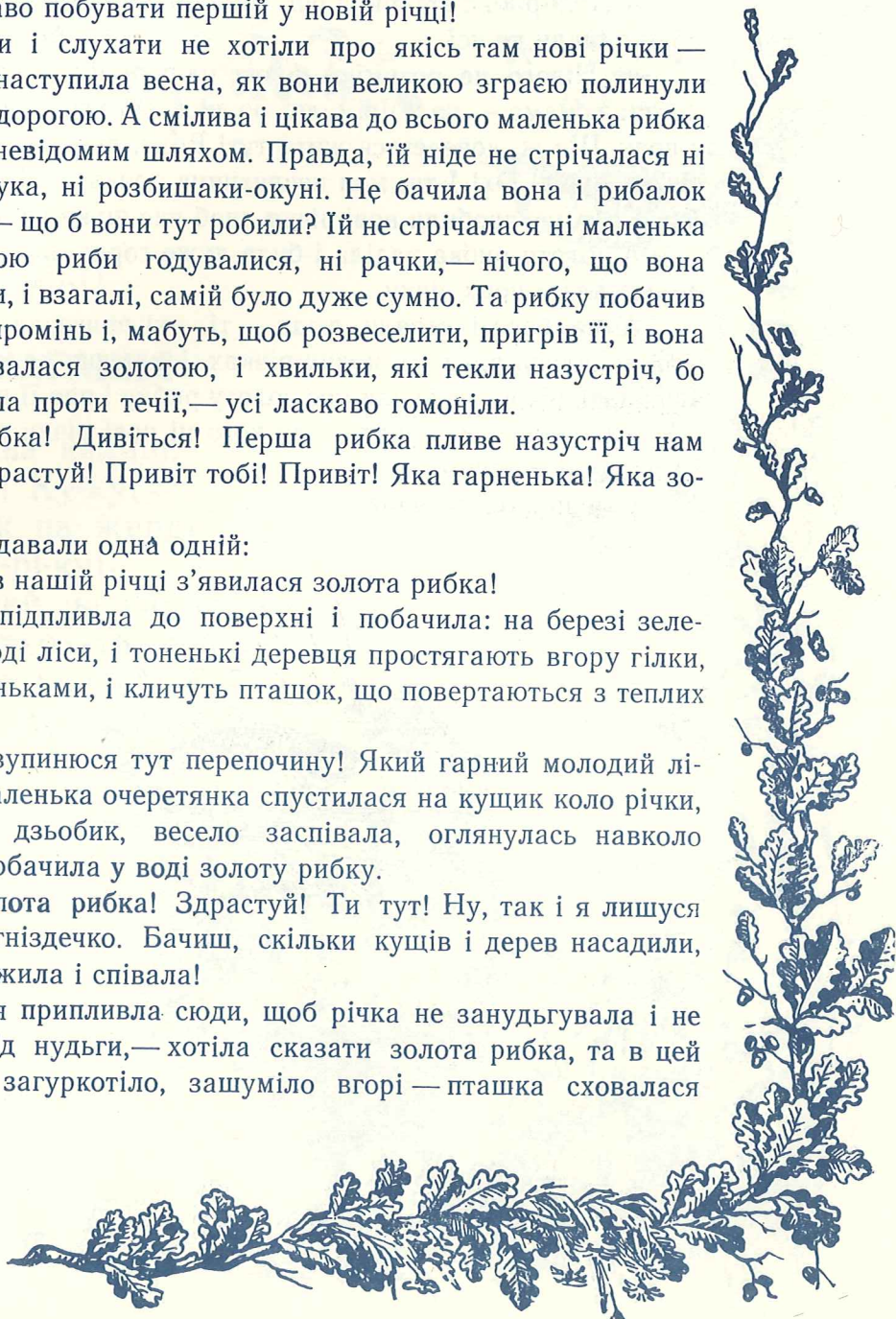
— А в нашій річці з'явилася золота рибка!

Вона підпливла до поверхні і побачила: на березі зеленіють молоді ліси, і тоненькі деревця простягають вгору гілки, вкриті бруньками, і кличуть пташок, що повертаються з теплих країв.

— Я зупинюся тут перепочину! Який гарний молодий лісок! — І маленька очеретянка спустилася на кущик коло річки, почистила дзьобик, весело заспівала, оглянувшись навколо і раптом побачила у воді золоту рибку.

— Золота рибка! Здрастуй! Ти тут! Ну, так і я лишуся вити тут гніздечко. Бачиш, скільки кущів і дерев насадили, щоб я тут жила і співала!

— А я припливла сюди, щоб річка не занудьгувала і не висохла від нудьги,— хотіла сказати золота рибка, та в цей час щось загурило, зашуміло вгорі — пташка сховалася

у куші, а рибка глибше пірнула вглибину і навіть заплющила очі — хоча нічого страшного для них не було. То знизився літак. З літака вийшли люди, винесли великі баки і перевернули їх в річку. Подумайте, в тих баках були живі, дрібні рачки, черва. Хто ж це розповів людям, що золота рибка зголодніла?

А коли рибка відкрила очі, вона побачила: її батьки і інші риби пливли до неї.

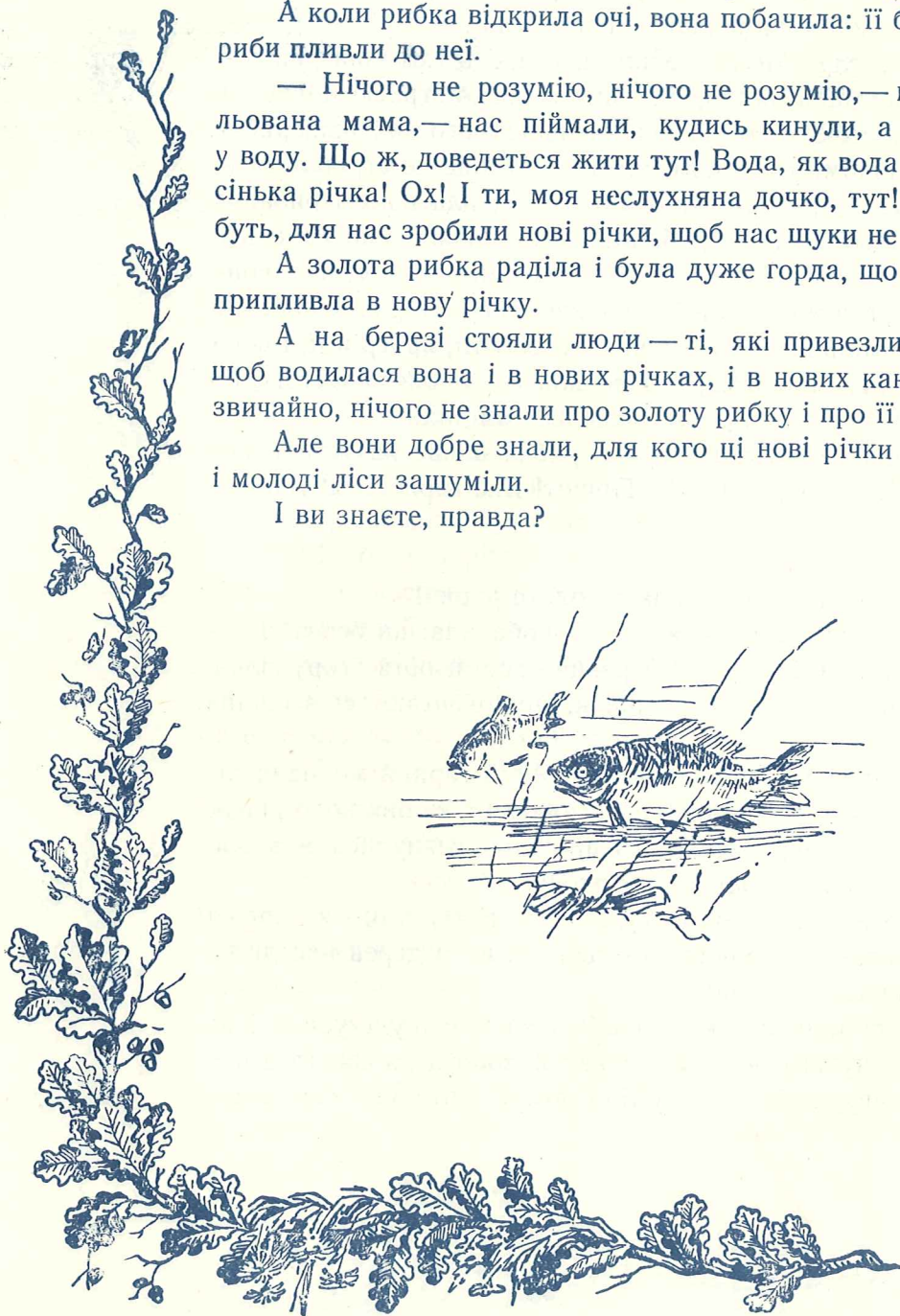
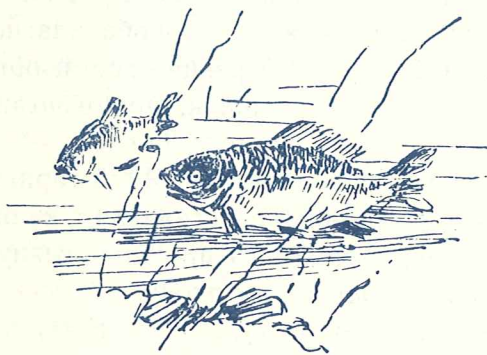
— Нічого не розумію, нічого не розумію,— казала схвильована мама,— нас піймали, кудись кинули, а тепер знову у воду. Що ж, доведеться жити тут! Вода, як вода — звичайнісінька річка! Ох! І ти, моя неслухняна дочко, тут! Так це, мабуть, для нас зробили нові річки, щоб нас шуки не хапали!

А золота рибка раділа і була дуже горда, що вона перша припливла в нову річку.

А на березі стояли люди — ті, які привезли сюди рибу, щоб водилася вона і в нових річках, і в нових каналах. Вони, звичайно, нічого не знали про золоту рибку і про її пригоду.

Але вони добре знали, для кого ці нові річки задзюрчали і молоді ліси зашуміли.

І ви знаєте, правда?

Грицько БОЙКО

ЗМАГАННЯ

Зозуля на калині:
— Ку-ку! Ку-ку!—
А півник на жердині:
— Ку-ку-рі-ку!—
А соловей на вишні:
— Тьох-тьох-тьох-тьох!
Ану, хто голосніше
Із нас із трьох?

ЛЕОНІД МОСЕНДЗ

Ілюстрації Євгенії Туркало-Розгіц :

КІКІ ЗА МОРЕМ

Кікі сів на корабель:
“Прощай, моя Марійко!
До чужих плыву земель —
годі жити нам удвійку!

Тяжко-гірко тут мені,
замаленькі дуже мишки,
і горобчики дрібні,
і сметанки маю трішки.

А за морем, в чужині,
з молочка течуть там річки,
всюди горбики м'ясні
і сметанкові потічки.

Мишки там, як голуби,
мов ті кури горобчата...
Буду жити без журби,
їсти, пити і мачати!”

Ось за морем Кікі. Так
там усе, як чув удома.
І радіє неборак,
потішається сірома,

що налижеться як слід
на сніданочок сметанки
і спіймає на обід
товсту мишку-сіроманку,

на вечерю горобця
величезного, масного...
Час плистиме без кінця
від смачного до смачного.

Над струмочком круть і верть
до сметанки нахилився.
Лапка — ховзь! І шкереберть —
У сметанці опинився.

Ледь до смерти не дійшло!
Виліз Кікі — став зітхати:
“Ах, удома! Там було
лекше з мисочки хлєптати,

ніж в сметанковій ріці!”
Але їсти хоче Кікі,
а довкола горобці
скачуть грубі та великі.

Хап одного Кікі! Ах,
знову скоїлося лихо:
в ніс горобчик дзюбом бах!
Зацвірінькав і на стріху!

Але в котика набряк
ніс умить, як бараболя;
стогне Кікі-неборак,
наріка на щастя-долю.

Але голод допіка,
бачить Кікі — он там мишка
величезна і гладка;
підібрався тишком-нишком,
насталевив м'язи — скік!
Але мишка ніби звикла:
відштовхнула Кікі вбік,
засміялася і зникла.

Засмутився Кікі вщерть,
засмутився чорний котик:
хоч і круть, чи хоч і верть, —
порожненький все животик!

Знову сів на корабель:
“Повертаюся, Марійко!
Годі вже чужих земель —
далі житимемо вдвійку!”

Марія Пригара

ПЕРША П'ЯТІРКА

Недавно дуже дивно
Здавалося мені:
— І як писати рівно
Ці літери трудні?

І навіть з паличками
Я впоратись не міг.
Криві та з карлючками,
Ну, просто, як на сміх.

А далі знов рядочок,
Мов бублик, кругле О.
Мені аж серед ночі
Ввижалося воно.

Пишу — виходить криво,
Неначе пада вбік.
А потім я, на диво,
Писав, писав — і звук.

Старався я не марно —
Кривуль ніде нема.
І ручка пише гарно,
Виписує сама.

І літеру, і кому
Я можу написати
І вже несучи додому
Кругленьке перше
«п'ять».

Я. СТЕПОВИЙ

Зайчик

Allegretto (Швиденько)

(Можна співати під маршировку)

Зай - чи - ку, зай - чи - ку, по - під лі - сом до - ро - га.
Мо - ло - ді - ї хлоп - чи - ки на о - хо - ту хо - ди - ли,

Чо - говте - бе, зай - чи - ку, роз - би - та - я го - ло - ва?
си - вень - ко - му зай - чи - ку го - ло - вонь - ку роз - би - ли.

4. Засмучений зайчик

Зайчик сідає на землю. Усі стають навколо нього, беруться за руки й, ходячи кружком, співають.

Moderato (Помірно)

Чо - го, зай - чи - ку, си - диш, за - сму - тив - шись, і мов - чиш?

Зай - чик скік, зай - чик скік! Зайчик скік,скік,скік,скік,скік!

Коли доспівають до слів „Зайчик скік“, Зайчик схоплюється на ноги й, стрибаючи в колі на одній нозі, дострибує до когось із дітей і схоплює його за руку. Той, кого Зайчик схопив за руку, іде в коло за Зайчика, і гра починається знову.

Учні української школи в Джілонгу, Австралія — усі читачі
“Соняшника”.

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК З КВІТНЕВОГО ЧИСЛА

Перевірте, чи ви правильно розгадали загадки, розміщені
в квітневому числі “Соняшника”:

1. Адам.
2. Дзвони.
3. Ніч.
4. День.
5. Вітер.
6. Книжка.
7. У того, хто взутий.

„СОНЯШНИК”, ілюстрований місячник для дітей.

Редактор — Петро Волиняк

Передплата на рік: Канада — 3.00 дол., США — 3.50 дол. Австралія
й Англія — 20 шилінгів, інші країни — рівновартість 3.00 доларів.

Передплату і все листування слати на адресу:

“NOWI DNI”, Box 452, Term. “A”
Toronto, Ont., Canada.